

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/25/2020
Identifikačné číslo spisu: 2218010200
Dátum vydania rozhodnutia: 21.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2218010200.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 21. júna 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvineného T. F., pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. d) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a), § 139 ods. 1 písm. a) Tr. zák., o dovolaní obvineného T. F. podanom prostredníctvom obhajkyne JUDr. Ildikó Uleklovej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 21. marca 2019, sp. zn. 5 To 159/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného T. F. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Dunajská Streda (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) v poradí druhým rozsudkom z 10. októbra 2018, sp. zn. 1 T 9/2018 (ďalej aj „rozsudok“), uznal obvineného T. F. (ďalej len „obvinený“ alebo „dovolateľ“) za vinného zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. d) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a), § 139 ods. 1 písm. a) Tr. zák., na skutkovom základe v rozsudku uvedenom. Za to mu podľa § 188 ods. 2 Tr. zák. pri použití § 38 ods. 3, § 36 písm. j), písm. l), § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zák. uložil (nepodmienečný) trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov a podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. ho pre výkon trestu zaradil do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. poškodeného E. R. (ďalej len „poškodený“) s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 21. marca 2019, sp. zn. 5 To 159/2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“), na podklade odvolaní obvineného a prokurátora Okresnej prokuratúry Dunajská Streda (ďalej len „prokurátor“) rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu, podľa § 322 ods. 3 Tr. por. obvinenému podľa § 188 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 36 písm. l), § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. sám uložil trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov a podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. ho pre výkon trestu zaradil do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného zamietol.

Po právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 21. marca 2019, sp. zn. 5 To 159/2018, obvinený podal neúplné dovolanie, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Tr. por. a požiadal o ustanovenie advokáta z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

Opatrením Okresného súdu Dunajská Streda z 19. septembra 2019, sp. zn. 1 T 9/2018, bola obvinenému ustanovená obhajkyňa JUDr. Ildikó Uleklová.

V súlade s § 373 ods. 1 Tr. por. bolo pôvodné dovolanie obvineného nahradené dovolaním podaným prostredníctvom obhajkyne JUDr. Ildikó Uleklovej. Dovolaním bolo napadnuté rozhodnutie v časti výroku o treste len z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, v spojení s § 374 ods. 3 Tr. por., podľa ktorého v dovolaní možno uplatňovať ako dôvod dovolania aj konanie na súde prvého stupňa, ak vytýkané pochybenia neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku. V bližšom odôvodnení opravného prostriedku dovolateľ uviedol, že znaleckým posudkom z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, mal okresný súd doplniť dokazovanie k osobe obvineného a vplyvu jeho veku na jeho rozumovú a vôľovú vyspelosť, ktoré neboli dostatočne preukázané a ustálené ani prostredníctvom takéhoto znaleckého úkonu. Pri ukladaní trestu v súlade s § 34 Tr. zák. je totiž potrebné zvažovať vek páchatela blízko veku mladistvého a súd sa musí s touto okolnosťou dostatočne vysporiadať a prihliadnuť pri určovaní druhu trestu a jeho výmery aj na túto okolnosť ako na poľahčujúcu, ak existuje. Vo vypracovanom znaleckom posudku však nebolo predmetom dokazovania posudzovanie tohto faktoru. Posúdenie tejto otázky prináleží znalcovi z odvetvia psychológia, nie psychiatria. Znalec sa otázkou primerane nezaoberal, preto ani takúto otázku nemohol kompetentne zodpovedať. Takýto znalecký posudok nemal byť pre uloženie trestu ani hodnotený. Sám súdny znalec v posudku uvádza, že posúdenie faktoru veku na rozumovú a vôľovú vyspelosť obvineného prináleží psychológovi. Vekom obvineného sa znalec nezaoberal a nezohľadnil ani špecifická etnika. Navyše vzhľadom k tomu, že išlo o vyšetrovanie duševného stavu, mal byť na takýto úkon daný príkaz súdu podľa § 148 ods. 2 Tr. por. Pri hodnotení znaleckého posudku je podľa obvineného potrebné vychádzať zo zákonnosti, resp. prípustnosti dôkazu, ako aj z jeho dôkaznej relevancie. Pokiaľ by však čo i len jeden nezákonný dôkaz bol súčasťou hodnotenia rozhodujúceho pre výrok, bolo by takéto rozhodnutie v zmysle rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu nezákonné. Dovolateľ v závere opravného prostriedku citoval odborný článok týkajúci sa zohľadnenia poľahčujúcej okolnosti a inštitútu mimoriadneho zníženia trestu. Vzhľadom na uvedené mal napokon za to, že označený dovolací dôvod bol naplnený, preto žiadal dovolací súd, aby podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Tr. por. napadnuté rozhodnutie zrušil spolu s chybným konaním, ktoré mu predchádzalo, a aby vec vrátil na príslušný súd za účelom nového prerokovania a rozhodnutia podľa § 388 Tr. por.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor podaním doručeným okresnému súdu 13. februára 2020. Vyjadril názor, že odvolací súd, ktorý vec dvakrát dôsledne preskúmal, sa pri rozhodovaní o podanom odvolaní (proti v poradí druhému prvostupňovému rozsudku) vysporiadal aj s otázkou vplyvu veku obvineného v čase spáchania skutku a jeho pomerov, pričom sám doplnil dokazovanie. Napadnutý rozsudok krajského súdu je podľa prokurátora vecne správny a netrpí žiadnymi vadami, namietané skutočnosti neboli vytýkané v odvolaní a v dovolaní uvedený dôvod nemožno považovať za dovolací. Navrhol preto, aby dovolací súd podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie bez preskúmania veci odmietol, nakoľko nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 371 Tr. por.

K vyjadreniu prokurátora sa vyjadril sám obvinený podaním doručeným okresnému súdu 27. mája 2020. Na svojom dovolaní zotrval. Súdom pribratý znalec podľa neho posudok nedostatočne vypracoval a jeho závery sú tendenčné a zaujaté. Dovolacie dôvody sú podľa neho dostatočné na to, aby dovolací súd vec preskúmal. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. bol v jeho veci závažným spôsobom naplnený v jeho neprospech a vyvstáva otázka dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., pretože na základe znaleckého posudku bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je

prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a), h), § 566 ods. 3 Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. Najvyšší súd však zistil, že dovolanie je potrebné na neverejnom zasadnutí odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por., lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych procesných a hmotnoprávných vád. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty.

Obvinený uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), a osobitne aj § 374 ods. 3 Tr. por.

Najvyšší súd sa po ustálení dovolacích dôvodov zamerl prvočne na skúmanie splnenia podmienok podľa § 371 ods. 4 Tr. por., ktoré sa týkajú uplatnených dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) Tr. por., obsahovo vymedzených so zameraním na nezákonnosť znaleckého posudku, ktorým malo byť zároveň porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Podľa § 371 ods. 4 (veta prvá) Tr. por. dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Cieľom ustanovenia § 371 ods. 4 Tr. por. je predísť tomu, aby konanie pred dovolacím súdom slúžilo ako možnosť namietať stále nové nedostatky, ktoré mohli byť zhojené už v konaní pred súdom nižšieho stupňa. Zákonodarca v tejto súvislosti predpokladal, že pokiaľ bola namietaná vada dovolateľovi známa už v pôvodnom konaní a tento sa ju nesnažil odstrániť pri prvej nožnej príležitosti, nejde o vadu tak závažnú, aby ju bolo potrebné preskúmať v dovolacom konaní, a v konečnom dôsledku by mohlo ísť len o špekuláciu dovolateľa smerujúcu k predĺženiu celého konania.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že namietaný znalecký posudok z 8. septembra 2018, č. 135/2018, vypracovaný MUDr. Máriom Strakom, znalcom z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, podaný na základe uznesenia Okresného súdu Dunajská Streda z 9. augusta 2018, sp. zn. I T 9/2018, bol zabezpečený v konaní pred súdom prvého stupňa a strany s ním boli riadne oboznámené (obvinenému bol doručený 27. septembra 2018). Napriek tomu, že namietané nedostatky posudku museli byť dovolateľovi známe už v čase, kedy sa s ním oboznámil, t. j. v konaní pred okresným súdom, obvinený tieto nedostatky až do momentu podania dovolania neuplatnil, hoci mal túto možnosť už v konaní pred odvolacím súdom, ktoré inicioval svojim odvolaním. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. takto obsahovo vymedzené teda obvinený nemohol v zmysle § 371 ods. 4 Tr. por. v dovolacom konaní použiť a dovolací súd sa nimi meritorne nezaoberal (v tejto súvislosti vid' stanovisko trestnoprávneho kolégia č. 11/2016, m. m. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2016, sp. zn. II. ÚS 499/2016).

Pokiaľ ide o samotný obsah dovolacích námietok z hľadiska ich podstaty (§ 62 ods. 1, § 385 Tr. por., R 120/2012), táto smeruje proti výroku o treste, ktorý jediný je možné v tomto prípade napadnúť dovolaním vzhľadom na vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 5 Tr. por., učené obvineným v konaní pred okresným súdom, s poukazom na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu (R 12/2017). Na tomto

mieste je však treba uviesť, že Trestný poriadok upravuje vo vzťahu k výroku o treste len dva dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. h) Tr. por.], a to uloženie trestu mimo zákonom stanovenú trestnú sadzbu a uloženie zákonom nepripúšťaného druhu trestu (R 58/2007 - I, S 5/2011 - II). Obvinený svoje námietky vo vzťahu k výroku o treste smeroval v podstate proti hodnoteniu rozsahu poľahčujúcich okolností podľa § 36 Tr. zák. a proti vylúčeniu aplikácie § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu. V tomto smere však treba uviesť, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. v zmysle ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák., lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezníženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. resp. potom nezakladá žiadny dovolací dôvod (S 5/2011 - IV). Rovnako pokiaľ ide o poľahčujúce okolnosti a ich hodnotenie, je treba dodať, že otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a priťažujúcich okolností, je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Tr. por. (R 18/2015). Dovolací súd sa teda nezaoberal uplatnenými námietkami ani z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por.

Vzhľadom na uvedené nebolo možné konštatovať existenciu dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) Tr. por.

Vo vzťahu k § 374 ods. 3 Tr. por. je treba upozorniť na to, že ustanovenie § 374 ods. 3 Tr. por. nemožno uplatňovať ako samostatný dôvod dovolania. Toto ustanovenie len v nadväznosti na § 369 Tr. por. a § 372 ods. 1 Tr. por. vyjadruje okolnosť, že aj keď sa z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por. dovolaním napáda vždy rozhodnutie súdu druhého stupňa (okrem dovolania podaného ministrom spravodlivosti), možno dovolaním namietať aj chyby konania súdu prvého stupňa, ak vytýkané pochybenia neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku. Ak dovolateľ namieta chybu konania na súde prvého stupňa, musí táto chyba zodpovedať niektorému z dôvodov dovolania uvedenému v § 371 ods. 1 Tr. por. a takto musí byť aj v dovolaní označená [(374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) (R 47/2014 - I)].

Najvyšší súd na základe vyjadreného dospel k záveru, že v rozsahu námietok obvineného T. F. nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto ho podľa § 382 písm. c) Tr. por. na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.